

“Ένα μάθημα”*

Μία ὄχι πολὺ γνωστὴ ἀλλὰ πολὺ μεγάλη ἐπέτειος ἀξίζει τώρα νὰ ἀπορροφήσῃ τὴν προσοχὴν μας. Τὴν 26 Φεβρουαρίου 1821 εἰς τὸ Ἰάσιον τῆς Ρουμανίας, τότε πρωτεύουσαν τῆς Μολδαβίας, ἔγινε τὸ πρῶτο ξεσκήκωμα τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον τῆς τουρκικῆς κυριαρχίας. Εἰς τὴν Ἐκκλησιᾶν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ὁ Μητροπολίτης Ἰασίου Βενιαμὶν παρέδιδεν εἰς τὸν Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην, ἐντολοδόχον τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, τὸ σπαθὶ διὰ τὴν ἐθνεγερσίαν, ἐπαναλαμβάνων τὸν ψαλμικὸν στίχον «*περίζωσαι τὴν ρομφαίαν σου ἐπὶ τὸν μηρόν σου δυνατέ*», ἀντήχησε τὸ σύνθημα «*ἐλευθερία ἢ θάνατος*» καὶ ἡ φωτιὰ ἀναψε.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι τὸ ξεκίνημα αὐτὸ ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης καὶ οἱ Φιλικοὶ γενικῶς τὸ ἤθελαν γενικώτερον, καὶ ὄχι μόνον ἑλληρικόν. Τότε ἐφαντάζοντο μίαν ἐξέγερσιν κοινὴν ὄλων τῶν χριστιανικῶν λαῶν τῆς Βαλκανικῆς μετὰ τὴν ἐλιπιζομένην ὑποστήριξιν τῶν Ρώσων, τοῦ Τσάρου Ἀλέξανδρου.

Οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Βούλγαροι δὲν κινουῦνται. Ἔτσι, ὁ Ὑψηλάντης διεξάγει εἰς τὰ ξένα τὸν ἀγῶνα μόνος, μετὰ μόνους τοὺς ἐκεῖ Ἑλληνας ὡς συναγωνιστάς. Ἀλλὰ ἀποφασίζει νὰ ἀγωνισθῆ, ἔστω καὶ μόνος.

Ρίχνεται εἰς μίαν ἐκ τῶν ἐνόνητων ἐτοιμασιῶν τοῦ ἀγῶνος, ἰδρύει τὸν Ἱερὸν Λόχον κατ’ ἀπομίμησιν τοῦ ἀρχαίου Ἱεροῦ Λόχου τῶν Θηβῶν, ἀλλὰ, ὅπως ἐκεῖνος κατεστράφη κατὰ τὴν ἐν Χαιρωνεῖα μάχην τὸ 338 π.Χ., ἔτσι καὶ ὁ Ἱερὸς Λόχος τοῦ Ὑψηλάντου κατεστράφη εἰς τὴν μάχην τοῦ Δραγατσανίου εἰς τὰς 7 Ἰουλίου 1821.

Καὶ μετὰ τὴν καταστροφὴν αὐτὴν τοῦ Δραγατσανίου, τὸ εὐγενὲς ξεκίνημα τοῦ Ὑψηλάντου ἔλαβε τὸ τραγικὸν τέλος. Εἰς τὸ αἷμα ποὺ ἐχύθη ποταμηδὸν εἰς τὸ Δραγατσάνι (καὶ κατόπιν εἰς τὸ Σκουλένι) ἐπνίγη τὸ ὑπὸ τὸν Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην ἐπαναστατικὸν κίνημα, καὶ ἐκεῖνο ποὺ θὰ μπορούσε νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς ὁ πρόδρογος τῆς μεγάλης Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως κατέληξεν εἰς ἀποτυχίαν.

Ἦτο ὁμως ἄρα γε ἀποτυχία; Τὸ Δραγατσάνι ἔσβησε τὴν 26 Φεβρουαρίου 1821;

Τὸ ξεκίνημα τῆς 26 Φεβρουαρίου 1821 ἦτο ξεκίνημα θυσίας. Ἡ θυσία ἐκείνη δὲν ἐτελείωσε μετὰ ἄμεσον νίκην. Δὲν ἔμεινεν ὁμως ἄκαρπος. Ἄκαρπος θυσία δὲν ὑπάρχει, δὲν νοεῖται κἄν. Καὶ διὰ τὴν θυσίαν ἐκείνην ἰσχύει ὁ λόγος τοῦ Κυρίου: «*ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ πολλὸν καρπὸν φέρει*». Πολλὸν καρπὸν. Καὶ τὸ Ἰάσιον καὶ τὸ Δραγατσάνι ἔφεραν καρπὸν πολλόν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτόν, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἀπολαμβάνομεν ἡμεῖς.

Ἦσαν ὁμως ὄλα ἀνάποδα. Ὁ Τσάρος Ἀλέξανδρος ἐγκαταλείπει καὶ ἀποκηρύττει τὸν ὄχι μόνον ὑπάσπιστόν του ἀλλὰ καὶ προσωπικόν του φίλον Ἀλέξανδρον Ὑψηλάντην – ἦταν, βλέπετε, καὶ ἐκείνη ἡ Ἱερὰ Συμμαχία, ἡ ὁποία κατὰ ἱολογικὴν ἀνάγκην ἐστρέφετο ἐναντίον τοιοῦτων ἀγῶνων.

Στρατιωτικῶς ἦτο ἀποτυχία. Ἀναμφισβητήτως. Ἀπὸ εὐρυτέρας ἐθνικῆς σκοπιᾶς ὁμως ἦταν τὸ πρῶτο προσάναμμα φωτιᾶς, ἡ πρώτη ἐμπρακτος ἀγωνιστικὴ ἐκδήλωσις τοῦ ὅτι τὸ ἔθνος τῶν ραγιάδων ἀπεφάσισε νὰ ἀγωνισθῆ, ἔστω καὶ μόνον, χωρὶς πιά καμμίαν ξένην βοήθειαν. Καὶ ἂν εἰς τὰς

* Τὸ σύντομο αὐτὸ κείμενο εἶναι ἀπὸ ραδιοφωνικὴ ὁμιλία τοῦ ἀείμνηστου Καθηγητῆ Ἀλέξανδρου Ν. Τσιριντάνη, δημοσιευμένο στὸ βιβλίον Γιὰ τὰ ἑλληνικὰ νιάτα, Ἐκδόσεις «Συζητήσεις», Ἀθῆναι 1978, σελ. 83-85. Ἡ φετινὴ χρονιά, ἡ χρονιά τῆς μεγάλης ἐπέτειου τῶν 200 ἐτῶν ἀπὸ τὴν ἐναρξὴ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπανάστασης, εἶναι ἡ εὐκαιρία νὰ θυμηθοῦμε μὴ σειρὰ ἀπὸ κείμενα ποὺ ἔχουν σημασία ὄχι ἀπλῶς γιὰ τὴν καταγραφὴ ἱστορικῶν γεγονότων, ἀλλὰ περαιτέρω γιὰ τὴν ἐθνικὴ μας αὐτοσυνειδησία. Σὲ αὐτὸ τὸ πλῆσιον, στὸ περιοδικὸ Ἀκτίνες θὰ δημοσιεύσουμε σὲ συνέχειες στὰ τεύχη τοῦ 2021 τὸ σπουδαῖο βιβλίον τοῦ ἀείμνηστου Καθηγητῆ Ἀλέξανδρου Ν. Τσιριντάνη Ἐμεῖς οἱ Ἑλληνες, ἕνα ἀληθινὰ μεῖζον ἔργο ἐθνικῆς αὐτοσυνειδησίας, μετὰ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ μεγάλη ἐπέτειος πρέπει πρωτίστως νὰ ἀποτελεῖται γιὰ ἡμᾶς τοὺς Ἑλληνας μὴ εὐκαιρία ἐπαναζητήσεως καὶ –ἀν χρειάζεται– ἐπανακατάκτησης τῆς συλλογικῆς ἐθνικῆς καὶ πολιτιστικῆς μας ταυτότητας.

παραδουναβίους περιοχὰς ἢ ἔθνεγερσία ἔσβησε, ἀλλὰ δὲν ἔσβησε χωρὶς νὰ πετάξη πρὸς νότον σπινθῆρα, διὰ νὰ ἀνάψη ἢ κυρίως φωτιὰ τῆς ἐπαναστάσεως, μὲ τὸν ξεσηκωμὸν τῆς 25 Μαρτίου. Κάτι ἴλεει ἐπ' αὐτῶν τὸ παράδειγμα τοῦ Παπαφλέσσα.

Κατηγοροῦν τὸν Ὑψηλάντην διὰ λάθην. Καὶ μπορεῖ νὰ ἔκαμε λάθην. Ὅπως μπορεῖ ἀκόμη, ἐὰν ὁ Ὑψηλάντης εἶχε δυνατότητα νὰ ἀπολογηθῆ, μπορεῖ νὰ ἀπεδείκνυε ὅτι τὰ λάθην αὐτὰ ἔχουν τὴν ἐξήγησίν των. Δὲν ξέρω. Ἐκεῖνο ποῦ ξέρω εἶναι ὅτι τὸ ξεκίνημα τῆς 26 Φεβρουαρίου 1821 ἦτο ξεκίνημα θυσίας. Ἡ θυσία ἐκείνη δὲν ἐτελείωσε μὲ ἄμεσον νίκην. Δὲν ἔμεινεν ὄμως ἄκαρπος. Ἄκαρπος θυσία δὲν ὑπάρχει, δὲν νοεῖται κἀν. Καὶ διὰ τὴν θυσίαν ἐκείνην ἰσχύει ὁ λόγος τοῦ Κυρίου: «ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ πολλὸν καρπὸν φέρει».

Πολλὸν καρπὸν. Καὶ τὸ Ἰάσιον καὶ τὸ Δραγατανί ἔφεραν καρπὸν πολλὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτόν, τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἀπολαμβάνομεν ἡμεῖς. Οἱ νεκροὶ τοῦ Δραγατανίου εἶναι ἐλευθερωταὶ μας. Δὲν ἔχει σημασίαν τὸ ὅτι αὐτοὶ ἐσκοτώθηκαν. Σημασίαν ἔχει ὅτι ὁ παλημὸς τοῦ ἀγῶνος των μετεσχηματίσθη εἰς θρίαμβον. Τὸν θρίαμβον τὸν ὁποῖον μόνον μία τέτοια θυσία ἠμποροῦσε νὰ δώσῃ.

Καὶ εἶναι διδάσκαλοί μας οἱ τιμημένοι ἐκεῖνοι νεκροί. Καὶ δι' αὐτὸ πρέπει νὰ τοὺς ἐνθυμούμεθα. Διδάσκαλοι καὶ τῆς σημερινῆς νεότητος. Τότε, τὴν 26 Φεβρουαρίου 1821, ἐδόθη ἓνα μάθημα πρὸς

ἐταύτιζε τὴν ζωὴν του μ' ἓνα ἀγῶνα ὁ ὁποῖος εἶχε ἀκλόνητον μὲν τὴν δικαίωσιν, πολλὴ ἀσθενῆ ὄμως τὴν ἐλπίδα ἐπιτυχίας, τότε ἔδειχνε τὸν δρόμον, τὸν δρόμον τῆς θυσίας. Τὸν ἔδειχνε εἰς τοὺς ἀμέσους συναγωνιστὰς του, τὸν δείχνει καὶ τώρα εἰς τούτην τὴν γενεὰν καὶ εἰς τὴν ἐντελῶς νεωτέραν γενεάν, ἢ

Ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης ἄφηνε τὸ παλάτι τοῦ Τσάρκοε Σέλο καὶ ὄλα τὰ μεγαλεῖα ποῦ ἀπελάμβανε κοντὰ στὸν αὐτοκράτορα πασῶν τῶν Ρωσιῶν, ἐδέχετο τὰς ἐντολὰς τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας, ἐταύτιζε τὴν ζωὴν του μ' ἓνα ἀγῶνα ὁ ὁποῖος εἶχε ἀκλόνητον μὲν τὴν δικαίωσιν, πολλὴ ἀσθενῆ ὄμως τὴν ἐλπίδα ἐπιτυχίας, τότε ἔδειχνε τὸν δρόμον, τὸν δρόμον τῆς θυσίας. Τὸν ἔδειχνε εἰς τοὺς ἀμέσους συναγωνιστὰς του, τὸν δείχνει καὶ τώρα εἰς τούτην τὴν γενεὰν καὶ εἰς τὴν ἐντελῶς νεωτέραν γενεάν, ἢ ὁποῖα νεωτέρα γενεὰ καλὰ θὰ κἀνῃ νὰ προσέξῃ τοὺς μεγάλους δασκάλους τῶν ἀγῶνων ἐκείνων.

τοὺς Ἕλληνας καὶ πρὸς τὸν κόσμον. Τὸ μάθημα τῆς θυσίας.

Ὅταν ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης ἄφηνε τὸ παλάτι τοῦ Τσάρκοε Σέλο καὶ ὄλα τὰ μεγαλεῖα ποῦ ἀπελάμβανε κοντὰ στὸν αὐτοκράτορα πασῶν τῶν Ρωσιῶν, ἐδέχετο τὰς ἐντολὰς τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας,

ὁποῖα νεωτέρα γενεὰ καλὰ θὰ κἀνῃ νὰ προσέξῃ τοὺς μεγάλους δασκάλους τῶν ἀγῶνων ἐκείνων.

Αὐτὸ εἶναι τὸ μάθημα τὸ ὁποῖον μᾶς δίδει ἡ 26 Φεβρουαρίου 1821.